

ПІДПРИЄМНИЦЬКІ АСПЕКТИ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

О.Г. Вагонова, В.І. Прокопенко, В.С. Досужий.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

Виходячи з фактичних результатів аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств (на прикладі ПАТ «Дніпроважмаш») оцінено стан їх основних засобів з метою ідентифікації його ґрунтовних причин й визначено напрями розвитку підприємницького підходу до відтворення основних засобів підприємств з будування машин та обладнання в умовах ринкової економіки.

Вступ. Базовим елементом економіки підприємства, окрім кадрових (в т.ч. інтелектуальних) та фінансових, традиційно визначають матеріальні ресурси, зокрема наявність та стан основних засобів. При цьому значущим, на нашу думку, є не лише поточні кількісні та якісні характеристики основних засобів, але й політика підприємства щодо підтримки їх відповідності довгостроковим цілям господарювання. З огляду на зазначені аспекти проаналізуємо процес управління основними засобами, зокрема їх відтворенням, на машинобудівному підприємстві. Управління є невід'ємною складовою управління розвитком підприємства, що ставить додаткові наукові та практичні завдання стосовно пошуку сценаріїв та концепцій відтворення основних засобів.

Під відтворенням основних засобів розуміють придбання нових основних засобів, капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію та технічне переозброєння наявних основних засобів. Кожна з наведених моделей відтворення має власні цілі, змістовні особливості та можливості ресурсного забезпечення. Наприклад, для забезпечення можливостей виконання виробничої програми підприємства треба здійснювати поточний та капітальні ремонти основних засобів, зокрема при використанні його внутрішніх трудових та матеріальних ресурсів. Виведення на ринок нової продукції може потребувати залучення сторонніх фахівців для проведення модернізації устаткування або замовлення послуг інжинірингових компанії для налагодження цілісного виробничого комплексу. Якщо ремонт основних засобів та їх модернізація може відбуватись в контексті існуючої бізнес-моделі підприємства, то реконструкція і оновлення основних засобів потребують більш виваженого рішення в контексті стратегічних перспектив розвитку бізнесу підприємства.

Стан питання. Експрес-оцінку фактичного стану основних засобів в аспекті їх придатності до експлуатації на машинобудівних підприємствах України запропонувала Радева О.Г. [1]. Оцінка ґрунтується на результатах аналізу таких показників: коефіцієнти зносу, придатності та оновлення; рентабельність основних засобів. Реально можливим джерелом фінансування ремонтно-відновлюваних робіт, яке забезпечує поліпшення технічного стану основних засобів, розглядаються амортизаційній відрахування. Основним джерелом інвестицій Шаров О.І. та Дубей Ю.В. [2] вважають прибуток. В аспекті поліпшення економіки автори аналізують дебіторську заборгованість машинобудівних підприємств. Вони доводять необхідність розробки гнучкої політики управління дебіторською заборгованістю з урахуванням стану та очікувань їх споживачів продукції. На нашу думку, ці аспекти також доцільно проаналізувати в межах політики відтворення основних засобів підприємства, необхідних для виконання певного бізнес-проекту.

На проблеми дефіциту власного капіталу для інноваційного розвитку, переважання поточних проблем «виживання» над стратегічними завданнями посилення бізнесу звертає увагу Петровська І.П. [3]. До основного системного важеля підвищення конкурентних переваг машинобудівної галузі віднесено податкове стимулювання інноваційно-активних підприємств, що забезпечить збільшення їх інноваційних витрат. В дослідженні врахований вплив на поточні доходи (втрати) державного бюджету зниження ставки оподаткування, проте

недостатньо приділено уваги оцінці потенційних результатів (дохід, прибуток) від інвестування в інвестиційні проекти окремих підприємств.

Короленко О. [4] зазначає, що на результати діяльності українських підприємств важкого машинобудування впливає структура їх капіталу. Збільшення нерозподіленого прибутку та переважання довгострокового капіталу (до 80%) розглядається як стабілізуючий чинник. При цьому Короленко О. лише наголошує, що політика щодо структури капіталу має відповідати потребам розвитку компанії.

Корецька О.В. [5] дефіцит фінансових ресурсів машинобудівних підприємств пов'язує насамперед з малим обсягом внутрішнього ринку та високою конкуренцією на міжнародних ринках. Це обумовлено значною технологічною відсталістю підприємств з виробництва машин та устаткування. Їх сильними сторонами, що слабо реалізуються на практиці, є досвід розробок, вагомі ринкові позиції, наявність висококваліфікованого персоналу та нижчі ціни на продукцію. Проте трудова еміграція робочої сили, високі тарифи на електроенергію, погіршення економічних відносин між країнами й інше знецінюють дійсні ресурси розвитку. На тепер важелем подолання кризових явищ в економіці машинобудівних підприємств, а також підґрунтям їх сталого розвитку Кобелев В.М. [6] вважає інноваційно-інвестиційну модель. На його думку, обмежують розвиток підприємництва такі чинники: зношені виробничі потужності (до 82%), високий вік працівників, нестача молодих фахівців, низька конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість. Пріоритетним джерелом фінансування інноваційних програм визначено венчурний капітал.

Коллективом авторів на чолі з Товмасяном В.Р. [7] запропонований організаційно-економічний механізм інвестиційного забезпечення інноваційних процесів на підприємствах машинобудування. Зокрема, авторами визначені основні суб'єкти фінансування підприємств та запропонований дольовий підхід до участі в інноваційній діяльності (утворення венчурної структури) в межах інвестиційно-орієнтованого кластеру.

За результатами аналізу стану машинобудівної галузі України в умовах міжнародних інтеграційних процесів Виноградов В.В. [8] зазначає, що успіх підприємств залежить від збільшення обсягу інвестиційних ресурсів та їх ефективного використання, зокрема для підвищення інноваційної активності підприємств. Автор наголошує, що машинобудівні підприємства інвестують у власні виробничі потужності незначну частку фінансових ресурсів, а головним джерелом капітальних інвестицій є власні кошти підприємств, що ставить розвиток підприємств у залежність від їх прибутковості. Вирішення проблем інвестування галузі Виноградов В.В. бачить за умов збільшення державного фінансування, податкового стимулювання підприємств, підтримки їх експортних програм.

В проаналізованих публікаціях підприємницькі аспекти з управління основними засобами виробництва, зокрема що стосується їх відтворення, розглядаються лише опосередковано. Для обґрунтування основних домінантів нооуправління інноваційним розвитком машинобудівних підприємств Бояриною К.О. [9] використаний системний підхід. Перевага надається забезпеченню організаційно-економічних процесів в інноваційному середовищі, інноваційному саморозвитку організації та переходу на інноваційно-інвестиційну модель управління бізнесом. Низький рівень інвестиційної привабливості сучасних українських машинобудівних підприємств пов'язується з низьким рівнем розвитку матеріально-технічної бази та технологій. Питання розвитку машинобудівних підприємств досліджуються з погляду на їх функціональний зв'язок з результатами діяльності підприємств переробної промисловості. В цьому напрямку досліджень Бояринова К.О. [10] доводить, що промислові підприємства не зорієнтовані на інноваційну продукцію вітчизняних підприємств машинобудування, а надають перевагу імпортному устаткуванню, що є чинником ризику за умов девальвації гривні та орієнтації переробних підприємств на внутрішній ринок. Продукція машинобудівних підприємств в основному експортується. Іноземні інвестори виявляють зацікавленість в підприємствах інших видів діяльності, ніж машинобудування. В контексті висновку щодо відсутності інвестиційного інтересу до машинобудівних підприємств з боку іноземних інвесторів зазначимо, що, на нашу думку, цей факт слід доводити не лише

статистикою залученого іноземного капіталу, але й аналізом нереалізованих ініціатив щодо пошуку об'єкту інвестування.

Отже, попри оригінальність наведених науково-практичних підходів для машинобудівних підприємств залишається актуальною задача інтенсифікації інноваційно-інвестиційних процесів з урахуванням особистих та групових інтересів, що можуть бути реалізовані лише на підприємницьких засадах. Недостатньо розв'язуються завдання, пов'язані з мотивацією діяльності, іншими причинами активізації підприємців до відтворення засобів виробництва.

Виділення не вирішених частин проблеми. Моральний та фізичний знос основних засобів машинобудівних підприємств, відсутність доступних джерел фінансування оновлення основних засобів, відсутність можливостей виробляти конкурентоспроможну продукцію на зношених основних засобах – це основні проблеми, які на думку науковців та практикуючих експертів, стримують розвиток цієї перспективної галузі національної економіки. При цьому, недостатньо уваги приділено мотиваційній складовій процесу відтворення основних засобів, а саме наявності суб'єктів та умов, за яких будуть ініційовані та реалізовані підприємницькі проекти відтворення основних засобів. Попри велику кількість науково-практичних результатів в цій сфері, реалізацію державних заходів зі сприяння розвитку галузі та інші дії зацікавлених сторін темпи оновлення залишаються вкрай низькими. Отже, актуальним залишається завдання визначення основних аспектів відтворення основних засобів з урахуванням інноваційного та інвестиційного контексту підприємницької діяльності.

Формулювання мети дослідження. Загалом слід погодитись з поширеними висновками щодо низького потенціалу машинобудівних підприємств України до їх швидкого нарощування конкурентних переваг, істотної нестачі фінансових ресурсів для нових інвестиційних проектів, втрачання кадрового потенціалу, значного фізичного та морального зносу основних виробничих засобів тощо. Саме в цих умовах здійснюється відтворення основних виробничих засобів підприємств. Тому фактичні умови підприємств з погляду на зазначені вище оцінки їх діяльності визначатимуть підприємницькі аспекти моделі відтворення основних засобів машинобудівних підприємств. Згідно з такою постановкою мети дослідження передбачено:

огляд науково-практичних підходів до визначення чинників та моделювання інноваційного розвитку машинобудівних підприємств;

оцінка стану основних засобів підприємства машинобудування з метою ідентифікації його ґрунтовних причин;

обґрунтування напрямів розвитку інноваційно-інвестиційного підходу до відтворення основних засобів підприємства з будування машин та обладнання.

Постановка задач. Розробку моделей та планів розвитку діяльності машинобудівних підприємств традиційно пов'язують з наступними задачами: оцінка поточного стану підприємств, їх ресурсного забезпечення, конкурентного статусу; визначення стратегічних цілей та стратегій корпоративного та функціонального рівня; обґрунтування системних та селективних заходів зі сприяння розвитку підприємств галузі (або кластеру) з боку держави, інвесторів, інших зацікавлених суб'єктів національного та міжнародного середовища.

Викладення матеріалу. Дослідження стану основних засобів як результату управління ними проведемо на прикладі ПАТ «Дніпроважмаш» (ДВМ) з використанням звітних даних, які є у відкритому доступі. Цілі, завдання та принципи управління основними засобами обумовлені різноманітними внутрішніми та зовнішніми чинниками, зокрема змістом виконуваних робіт, складом основних засобів, можливістю їх капітального ремонту та модернізації для забезпечення можливостей виробляти інноваційну продукцію. Основний вид економічної діяльності ПАТ «Дніпроважмаш» є виробництво важкого машинного обладнання, що забезпечується комплексом інжинірингових робіт та виробничих процесів.

Підприємство, яке здійснює діяльність з виробництва важкого машинного обладнання використовує специфічні основні засоби, що пов'язано з вертикально-інтегрованими виробничими процесами підприємства:

технічна підготовка виробництва;

металургійне виробництво (цех чавунних виробів, сталеливарний цех з виготовлення відливок і ковальських злитків з вуглецевих, високолегованих і марганцевих сталей); виробничі цехи з механічної обробки (модельний цех, цех тюбінгів й термообробний); механоскладальне виробництво (цех з виробництву зварних, великогабаритних металоконструкцій, цехи з механічної обробки та складання унікального/нестандартного обладнання) тощо.

Також ПАТ "Дніпроважмаш" має допоміжні підрозділи (підйомно-транспортне устаткування, залізничний та автомобільний транспорт тощо), які забезпечують необхідні умови виконання основних виробничих процесів.

В структурі основних засобів ДВМ переважають засоби виробничого призначення з часткою 95%, де 50% - вартість машин та обладнання, 49,4% - вартість будівель та споруд, інші основні засоби, зокрема, транспортні засоби мають частку меншу за 1% (рис. 1). Отже, підтримка в працездатному стані виробничих машин та обладнання, приміщень виробничих цехів та технологічних споруд – основне завдання управління основними засобами підприємства з повним циклом проектних, виробничих та сервісних функцій.

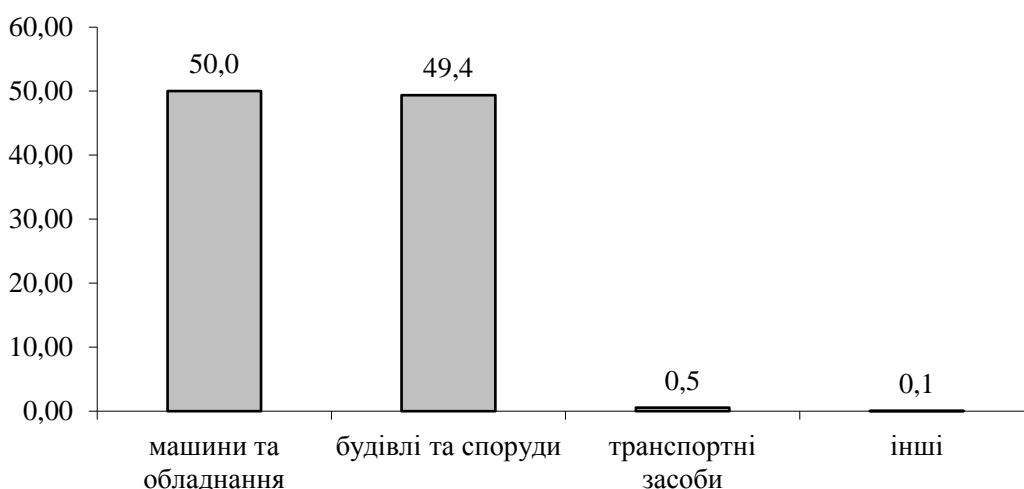

Рис. 1. Структура основних засобів виробничого призначення підприємства «Дніпроважмаш» (на 01.01.2017 р.)

Стан основних засобів та можливість їх ефективного застосування у виробничих процесах відбиваються коефіцієнтами зносу та придатності (рис. 2). Для основних засобів ПАТ «Дніпроважмаш» характерно: тенденція до підвищення рівня зносу та зменшення рівня придатності в період 2011-2016 рр.; високе значення коефіцієнту зносу (80 %) на кінець періоду аналізу. На кінець 2016 р. 84,2 % обладнання підприємства має термін використання більше 25 років. Отже, зношеність основних засобів підприємства «Дніпроважмаш» є чинником підвищеного ризику невиконання виробничої програми підприємства у випадку виходу з ладу робочого устаткування та додаткових витрат на відновлення його придатного стану. За цими показниками політика ДВМ стосовно управління основними засобами оцінюється негативно.

Додаткові висновки щодо управління основними засобами можна зробити на підставі динаміки показників оновлення основних засобів. За період 2011-2016 рр. підприємством ДВМ щорічно вводилися в експлуатацію нові основні засоби (рис. 3), але їх вартість суттєво відрізняється за роками, що може бути пов'язано з фінансовим станом підприємства, який впливає на перегляд його короткострокових цілей. Найбільша вартість оновлення основних засобів спостерігається в 2013 р. та в 2016 р., отже попередні роки були фінансово успішними або підприємство отримало доступ до інших джерел інвестицій. Обсяг капітальних інвестицій в оновлення основних засобів маже аналогічну динаміку (рис. 3), яка також характеризується як ситуативна.

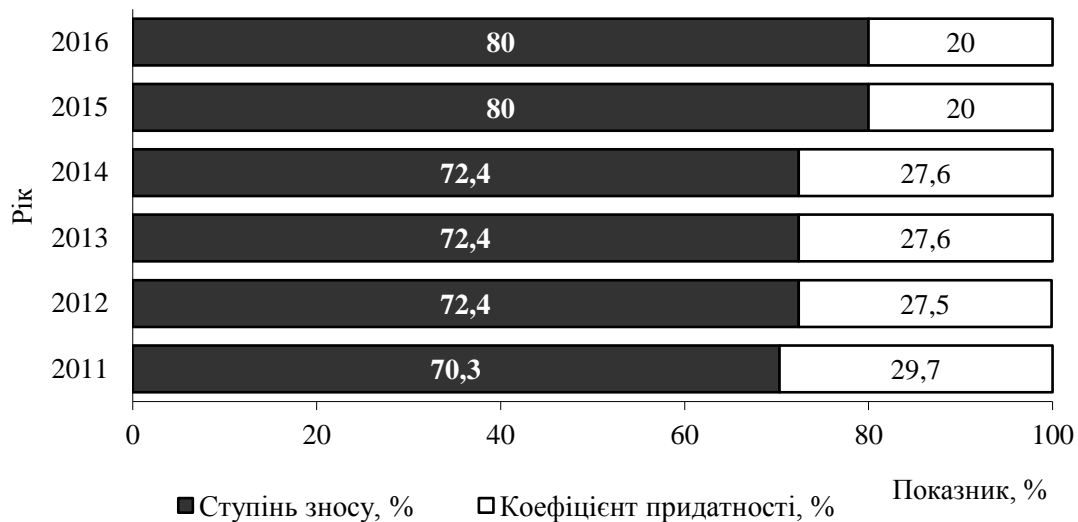

Рис. 2. Стан основних засобів машинобудівного підприємства

Рис. 3. Показники оновлення основних засобів ДВМ

Первісна вартість основних засобів ДВМ за період 2013-2016 рр має майже сталу тенденцію до збільшення (+10,6%), що не корелює з динамікою частки капітальних інвестицій в основні засоби у порівнянні з їх первісною вартістю (8,2%; 0,7%; 1,1%; 6,4% відповідно за період, що розглядається). Первісна вартість повністю амортизованих основних засобів станом на 2016 р. складає 78,1 млн. грн., що становить 22% первісної вартості основних засобів ДВМ. Отже, оновлення основних засобів ДВМ відбувається повільно, їх вартість індексується, а повністю амортизовані засоби використовуються в господарській діяльності.

Ліквідація зношених та незатребуваних основних засобів ДВМ в 2014-2016 рр. змінюється в межах 11,6-12,9 млн. грн. щорічно. Сума нарахованих амортизаційних відрахувань в 2016 р. становила 24,2 млн. грн., що майже вдвічі більше за щорічні нарахування в 2011-2015 рр. За період 2011-2016 рр. сукупні амортизаційні відрахування склали 76,5 млн. грн. та повністю забезпечили відповідну суму капітальних інвестицій в основні засоби на рівні 73,9 млн. грн.

Підприємство ДВМ використовує основні засоби як заставу при залученні кредитних ресурсів, наприклад в 2015 р. вартість оформлених у заставу основних засобів ДВМ становила 50% первісної їх вартості. За умов високого підприємницького ризику такий підхід підприємства може призвести до важких наслідків в аспекті збереження виробничого потенціалу.

Отже, основними проміжними висновками щодо основних засобів підприємства є високий знос, нерегулярне та незначне за обсягом оновлення. На нашу думку, такий стан основних засобів підприємства та процесу їх відтворення обумовлений відсутністю систематичного та системного підходу до оновлення основних засобів, що, в свою чергу, може залежати від:

незначних фінансових результатів поточної діяльності та низької оцінки перспективності існуючої бізнес-моделі;

відсутності обґрунтованих бізнес-планів, які передбачатимуть оновлення основних засобів;

відсутності вмотивованих ключових повноважних суб'єктів, які спроможні прийняти ризиковані інвестиційні рішення щодо оновлення основних засобів.

Значить, потребує дослідження середовище прийняття рішень щодо оновлення основних засобів, де мотивація та якості ключових повноважних суб'єктів процесу оновлення будуть ідентифіковані як його базисні передумови.

З урахуванням структури основних засобів та їх стану можна зробити висновок з актуальності оновлення основних засобів ДВМ, що передбачає два ключових напрямів капітального інвестування:

1) ремонт, реконструкцію та будівництво нових виробничих об'єктів;

2) модернізацію, оновлення технологічного устаткування на засадах існуючих або інноваційних інженерних рішень.

Перший напрямок обумовлений висновками щодо підтримки працездатного стану пасивної частини основних засобів металургійного, механообробного та механоскладального виробництва. Другий пріоритетний напрямок капітального інвестування забезпечує можливість підвищення ефективності виробництва продукції шляхом зменшення енергетичних витрат (рис. 4) та ряду інших матеріальних витрат, а також створення умов виконання замовлень споживачів з високим рівнем якості товарної продукції. Інноваційне оновлення основних виробничих засобів ДВМ розглядається основа розробки цим підприємством власних інноваційних видів продукції, що забезпечить підвищення інвестиційної привабливості окремих бізнес-проектів та підприємства в цілому. Загалом, оновлення основних засобів машинобудівного підприємства – основа забезпечення його конкурентоспроможності (за умов відповідного людського капіталу).

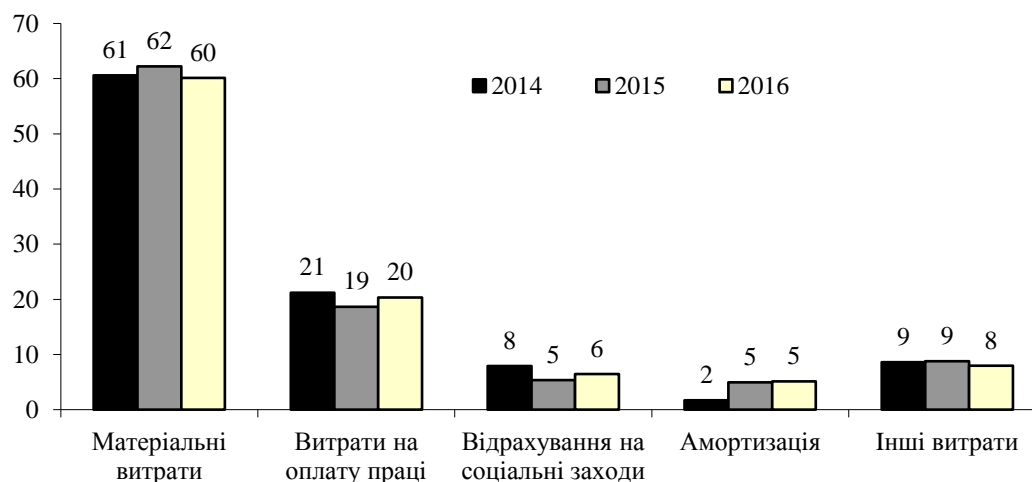

Рис. 4. Структура собівартості реалізованої продукції за елементами витрат, %

Протягом останніх декількох років ДВМ активно розробляло та впроваджувало у виробництво нові види продукції та опанувало новітні технології (рис. 5). Зниження інноваційної активності в 2014-2015 рр. пов'язано з негативними наслідками військово-політичних процесів та кризовими явищами в економіці країни.

Затребуваність основних споживачів ДВМ (модель «B2B») в більш прогресивній, економічній та якісній продукції ДВМ обумовило відновлення обсягів проектних робіт та

досягнення показників інноваційної активності на рівні 2012-2013 рр. (рис 5). Якщо період 2011-2016 рр. умовно розділити на дві частини (2011-2013 рр.; 2014-2016 рр.), то в цих частинах можна спостерігати сталі тренди на збільшення кількості інноваційних продуктів на підприємстві. Це свідчить про стратегічну гнучкість підприємства, пов'язану з відновленням проектної діяльності, що орієнтована на перспективні споживчі ринки.

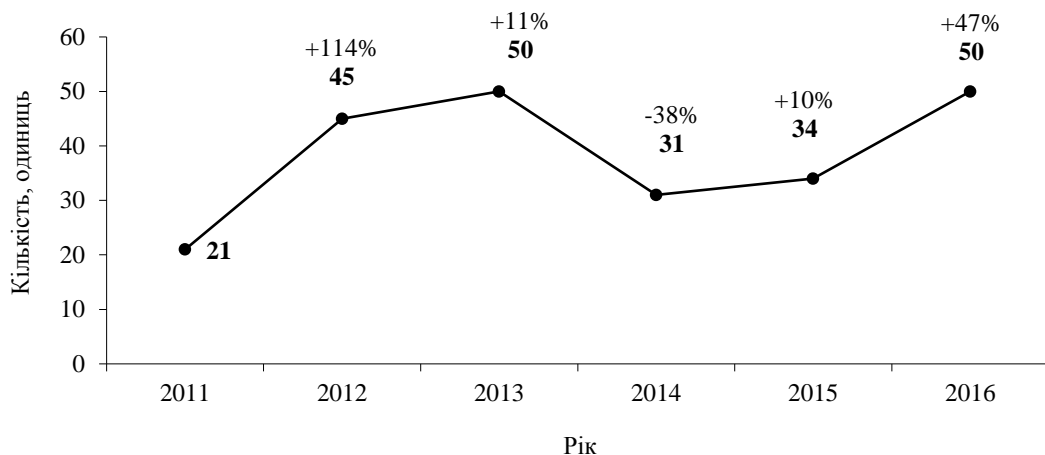

Рис. 5. Кількість інноваційної продукції ДВМ, одиниць

Номенклатурний та асортиментний ряд продукції ДВМ досить великий, проте за видами економічної діяльності спостерігаються певні зміни в структурі реалізації його продукції (рис. 6). Виробництво готових металевих виробів залишається лідером за часткою у вартості реалізованої продукції ДВМ, проте істотно знижується в 2014-2016 рр.: з 74 до 41 %. Майже чотирикратне збільшення зазначеної частки спостерігається у виробництві духових шаф, печей та пічних пальників (з 5 до 22%), виробництві вантажного устаткування (з 4 до 14%), виробництва локомотивів та рухомого складу (з 2 до 9%). Виробництво машин та устаткування для гірничодобувної промисловості та будівництва не має чіткого тренду.

Названі структурні процеси пов'язані зі зміною обсягів та вартості замовлень, що свідчить про зміни пріоритетів в продуктовому портфелі підприємства, що має бути враховано при плануванні програми оновлення основних засобів підприємства. При цьому, маркетингова політика в 2016 році будувалася за традиційними ринковими сегментами:

важке машинобудування для підприємств гірничо-металургійної, коксохімічної та вугільної промисловості, для портів та електростанцій;

підземна інфраструктура: транспортні та інфраструктурні проекти з будівництва метро та шахт.

.Продукція ДВМ постачається на внутрішній український ринок та міжнародні ринки. Частка експорту в структурі постачань продукції ДВМ в 2016 р. становила 57,9%, що менше за показники 2013-2015 рр. Це обумовлено поступовим відновленням економічної активності українських підприємств. ПАТ "Дніпроважмаш" має ділові відносини зі споживачами Росії, Казахстану, Білорусі, Грузії, Англії. В практиці зовнішньоекономічної діяльності ДВМ були ділові контакти з підприємствами зі Словаччини, Швеції та іншими країнами. Основними групами продукції ДВМ, реалізованої на експорт в 2016 році були: тьюбінги - 57,7%; металургійне обладнання - 26,8%; розвантажувальні комплекси - 2,3%.

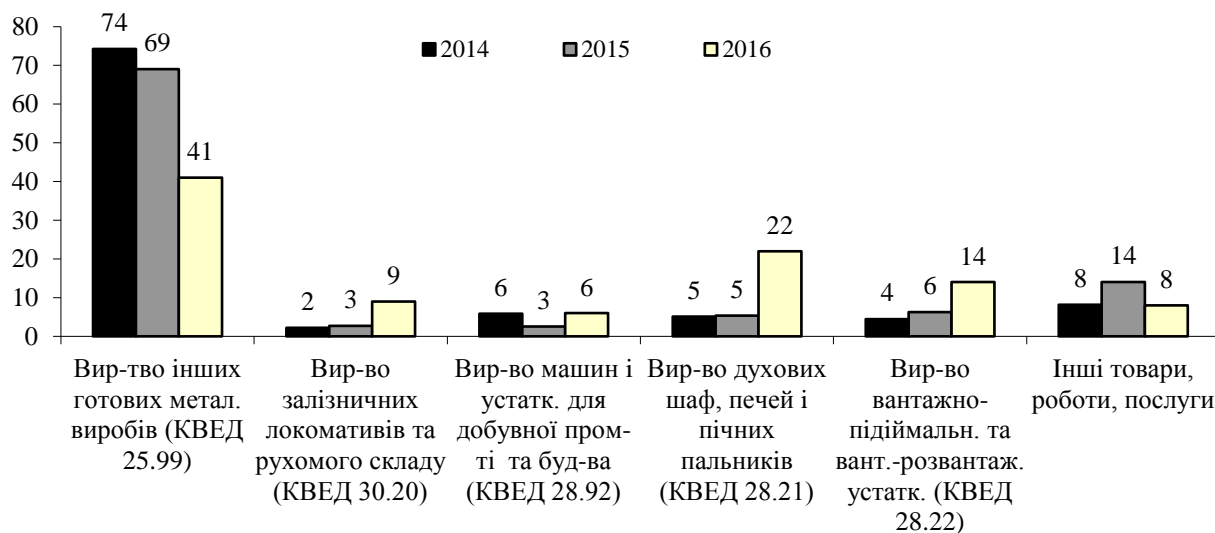

Рис. 6. Частка виду продукції в загальній вартості реалізованої продукції, %

Продуктовий портфель ДВМ є специфічним, орієнтованим на гірничо-металургійну та будівельну промисловість, а її обмежений внутрішній попит вимагає пошуку споживачів та реалізацію бізнес-проектів на території інших країн. Внаслідок впливу економічних та геополітичних процесів структура країн, до яких ДВМ постачає продукцію, може змінитись. В цьому випадку актуальним є формування потенціалу, яким можна скористатись при подальшій інтернаціоналізації бізнесу в сучасному глобальному середовищі.

Конкуренентоспроможність продукції та підприємства ДВМ підтримується завдяки сертифікації системи управління якістю за міжнародним стандартом ISO 9001:2008 (ре сертифікаційний аудит здійснений в 2016 р. німецькою компанією TUV Thuringen), а також наявності сертифікатів відповідності продукції ДВМ вимогам митного союзу про безпечність машин та обладнання. Отже, ДВМ має досвід та безперечні здобутки в практиці ведення міжнародного бізнесу та підвищує стратегічну гнучкість підприємства.

Позитивною характеристикою ДВМ є його практика постійних удосконалень (модернізації) основних засобів та опанування нових технологій в різних виробничих процесах ДВМ: механоскладальному, зварювальному, металургійному. Значна кількість підготовлених та впроваджених заходів виконуються під замовлення конкретного споживача, що свідчить про проектно-орієнтований підхід до управління бізнесом, так й програмою оновлення основних засобів зокрема. Це дозволяє розширювати номенклатуру продукції, прискорити реакцію ДВМ на потреби основних та нових споживачів. Загалом ці заходи забезпечують поліпшення іміджу ДВМ як надійного та кваліфікованого постачальника прогресивних машин та обладнання, а також виконавця сервісних робіт для поширених, але застарілих основних засобів клієнтів.

Загальним підсумком аналізу стану основних засобів ДВМ у зв'язку з його продуктовим портфелем можна визначити наступне:

1) сфера ризиків:

знос основних засобів підвищує ризики невиконання робіт за контрактами в запланованих показниках якості та кількості.

висока матеріалоємність та енергоємність продукції, що обумовлено специфікою устаткування та технологій виготовлення продукції (визначає актуальність зниження її собівартості);

зміни в географії ринків збуту продукції потребують пошуку нових замовників та укладання нових бізнесових угод (проектів) для завантаження існуючих виробничих потужностей;

утримання на ринку традиційної продукції;
забезпечення замовленнями з урахуванням завантаження всіх структурних підрозділів в найближчій перспективі.

2) сфера сильних сторін:

постійна інноваційна діяльність ;

вивчення ринків збуту;

оновлення номенклатури продукції;

підтримка працездатності основних засобів;

розширення ринків збуту (вихід на європейські ринки збуту);

програми раціонального використання всіх видів виробничих ресурсів;

участь в державних тендерах;

розробка конструкторської і технологічної документації;

підтримка ділових зв'язків з давніми партнерами;

принцип орієнтації на вимоги замовника на етапах технічної підготовки та освоєння виготовлення продукції.

Висновки. 1. За підсумком аналізу стану основних засобів підприємства «Дніпроважмаш» (ДВМ) продуктивний портфель машинобудівних підприємств відзначається наступним: 1) в сфері ризиків - невиконання робіт за контрактами в запланованих показниках; висока матеріалоємність та енергоємність продукції; зміни в географії ринків збуту продукції; забезпечення замовленнями в найближчій перспективі; 2) в сфері сильних сторін - постійна інноваційна діяльність; оновлення номенклатури продукції; підтримка працездатності основних засобів; програми раціонального використання всіх видів виробничих ресурсів; участь в державних тендерах; принцип орієнтації на вимоги замовника на етапах технічної підготовки та виготовлення продукції.

2. Вивільнення уваги та ресурсів на розробку нових інноваційних моделей бізнесу (ДВМ) унеможливорюється ризиками нестабільного фінансового стану підприємства та забезпечення портфелю замовлень в умовах закриття традиційних ринків. За умов орієнтації на традиційні ринки пріоритетними заходами щодо оновлення зношених основних засобів може залишитися їх ремонт та модернізація.

3. Імплементация зазначеного інноваційно-інвестиційного підходу в процес оновлення основних засобів на машинобудівних підприємствах із застарілим устаткуванням та ринковим пріоритетом країни з низьким рівнем економічного розвитку можлива за умов інтенсифікації підприємницької активності персоналу цих підприємств, їх власників та інших зацікавлених суб'єктів.

4. Політика машинобудівного підприємства стосовно управління основними засобами переважно сьогодні спрямована на його виживання в складних ринкових та фінансових ситуаціях. Не глядячи на це, актуальним є удосконалення моделі управління відновленням основних засобів з акцентом уваги на контроль динамки процесу та рівня їх інноваційності, а також на заходи ініціації діяльності повноважних та суб'єктів, зацікавлених в оновленні основних засобів.

5. Запропонований розвиток інноваційно-інвестиційного підходу до відтворення основних засобів машинобудівного підприємства, який має враховувати розмір та динаміку певних важелів впливу, зокрема, регулярність і масштаби виведення з експлуатації та оновлення основних засобів, акумулювання амортизаційних відрахувань в обсягах, достатніх для оновлення засобів в короткостроковому періоду; частка інноваційних основних засобів.

6. Актуальним напрямом подальших досліджень є більш ґрунтовне вивчення чинників, мотивуючих до ініціації процесу відтворення основних засобів з формуванням факторів впливу на стан внутрішнього (підприємство, інтрапренерство) та урахуванням зовнішнього підприємницького середовища. Потребує дослідження середовище прийняття рішень щодо оновлення основних засобів, де мотивація та якості ключових повноважних суб'єктів процесу оновлення будуть ідентифіковані як його базисні передумови.

Список літератури

1. Радева О.Г. Використання індикаторного методу для оцінки стану основних засобів підприємств машинобудування / О.Г. Радева // Економіка. Фінанси. Право. - 2016. - № 7. - С. 14-17. <http://efp.in.ua/archiv-nomeriv-efp/archive-nomeriv-2016/efp%207%202016.pdf>
2. Шаров О.І. Проблеми управління дебіторською заборгованістю машинобудівних підприємств / О.І. Шаров, Ю.В. Дубей // Науковий вісник Національного гірничого університету. - 2013. - № 3. - С. 145-149. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvngu_2013_3_45.
3. Петровська І.П. Податкове стимулювання як чинник активізації інноваційної діяльності машинобудівних підприємств / І.П. Петровська // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2014. - № 11. - С. 185-192. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2014_11_31.
4. Короленко О. Аналіз структури капіталу в системі управління вартістю компанії / О. Короленко // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. - 2014. - № 6. - С. 59-74. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2014_6_8.
5. Корецька О.В. Дослідження конкурентоспроможності підприємств машинобудування. аналітичні моделі / О. В. Корецька // Інвестиції: практика та досвід. - 2016. - № 1. - С. 41-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_1_10.
6. Кобелев В.М. Інновації як підхід антикризового управління на підприємствах машинобудування / В.М. Кобелев, М. М. Карпеева // Вісник Національного технічного університету "ХПИ". Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва. - 2015. - № 26. - С. 162-166. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpi_2015_26_30.
7. Товмасян В.Р. Організаційно-економічний механізм інвестиційного забезпечення інноваційних процесів на підприємствах машинобудування / В.Р. Товмасян, С.С. Пахода, Ал-Хакіма Шлебат. // Ефективна економіка. - 2013. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_83.
8. Виноградов В.В. Машинобудівна галузь України в умовах міжнародних інтеграційних процесів / В.В. Виноградов // Бізнес Інформ. - 2016. - № 5. - С. 106-112. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_5_17.
9. Бояринова К.О. Інноваційний розвиток підприємств машинобудування на засадах нооуправління / К.О. Бояринова // Проблеми економіки. - 2014. - № 2. - С. 230-235. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rekon_2014_2_33.
10. Бояринова К.О. Функціональність інноваційної діяльності підприємств машинобудування в переробній промисловості / К.О. Бояринова // Актуальні проблеми економіки. - 2016. - № 8. - С. 352-360. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_8_45.